

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/23/19/93

**KOBIETY
W PRACY ZAWODOWEJ I ŻYCIU PUBLICZNYM**

Komunikat z badań

Warszawa, luty 1993 r.

KOBIETY W PRACY ZAWODOWEJ I ŻYCIU PUBLICZNYM

- ◆ Respondenci chętnie widzieliby więcej kobiet w rządzie, Sejmie i Senacie, natomiast mniej na kierowniczych stanowiskach w partiach politycznych i przedsiębiorstwach przemysłowych.

- ◆ Większość ankietowanych uważa, że kobiety pracują nie gorzej niż mężczyźni (tzn. lepiej lub równie dobrze). Tylko 10% badanych ocenia pracę kobiet gorzej niż pracę mężczyzn.

- ◆ Znaczny odsetek ankietowanych dostrzega dyskryminację kobiet w sferze zarobków i awansu.

- ◆ Wśród respondentów istnieją stereotypowe uprzedzenia wobec kobiet na stanowiskach kierowniczych. Uprzedzenia te znikają jednak pod wpływem pozytywnych doświadczeń ze współpracy z przełożonym kobietą.

- ◆ Za najważniejszy motyw dążenia kobiet do osiągnięcia stanowiska kierowniczego uznano chęć dorównania mężczyznom.

Polska charakteryzuje się wysokim stopniem aktywności zawodowej kobiet. Stanowią one blisko połowę ogółu zatrudnionych, co daje nam pod tym względem jedno z pierwszych miejsc w Europie. Jednocześnie kobiety niezwykle rzadko zajmują stanowiska kierownicze, nawet w tych działach gospodarki, w których stanowią większość zatrudnionych. Tradycyjną domeną mężczyzn pozostaje również polityka oraz administracja szczebla centralnego.

Kto pracuje lepiej - kobiety czy mężczyźni?

Problem badawczy dotyczył oceny pracy kobiet¹. Respondenci wypowiadali się na temat jakości pracy zawodowej kobiet w porównaniu z pracą mężczyzn, co w warunkach kryzysu gospodarczego i rosnącej liczby bezrobotnych nabiera nowego znaczenia². Swoje opinie badani formułowali na podstawie obserwacji pracy kobiet i mężczyzn w firmach, w których są zatrudnieni.

Tabela 1

w procentach

Grupy respondentów	Kobiety pracują:				Liczba osób
	lepiej niż mężczyźni	tak samo	gorzej niż mężczyźni	Trudno powiedzieć	
Mężczyźni	8	58	17	16	448
Kobiety	24	61	3	11	489
Ogółem	16	60	10	14	937

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (30) zrealizowano w dniach 11-14 grudnia 1992 r. na 1188-osobowej ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności.

² Wszystkie pytania w sondażu dotyczące kobiet zadano na zlecenie dziennika "Rzeczpospolita".

Wyniki zawarte w tabeli 1 wskazują, że praca zawodowa kobiet w porównaniu z pracą zawodową mężczyzn jest na ogół oceniana pozytywnie. Trzy czwarte respondentów uważa, że kobiety pracują nie gorzej niż mężczyźni (tzn. lepiej lub równie dobrze). Natomiast panuje rozbieżność opinii między przedstawicielami odmiennych płci. Kobiety częściej niż mężczyźni postrzegają swoją pracę jako lepszą i rzadziej jako gorszą od pracy mężczyzn. Mimo tych różnic w obu grupach dominują osoby (około 60%), które pracę zawodową kobiet i mężczyzn traktują równorzędnie, tzn. oceniają ją jako równie dobrze wykonywaną.

Dobre mniemanie o pracy zawodowej kobiet rośnie także wraz ze wzrostem wykształcenia i pozycji zawodowej ankietowanych³.

Kto jest uprzywilejowany, a kto dyskryminowany w pracy zawodowej?

Poprosiliśmy respondentów, aby porównali sytuację kobiet z sytuacją mężczyzn w trzech różnych aspektach ich działalności zawodowej.

A. Możliwość awansu

		CBOS
<i>Kobiety awansują:</i>		
- częściej niż mężczyźni	10%	
- równie często	29%	
- rzadziej niż mężczyźni	42%	
<i>Trudno powiedzieć</i>	19%	
		N=936

³ Zob. tabele aneksowe.

B. Zarobki

			CBOS
<i>Kobiety zarabiają:</i>			
- więcej niż mężczyźni		6%	
- tyle samo		45%	
- mniej niż mężczyźni		38%	
Trudno powiedzieć		11%	
			N=938

Jak wynika z powyższych zestawień, znaczny odsetek respondentów dostrzega dyskryminację kobiet w sferze zarobków (38%) i awansu (42%). Jednocześnie niewiele osób wskazuje na ich uprzywilejowanie. W tym przypadku płeć nie różnicuje opinii badanych (występujące różnice nie są statystycznie istotne).

C. Ulgi w pracy

Nieco inaczej przedstawia się kwestia ulgowego traktowania pracowników przez zwierzchników. W opinii znacznego odsetka mężczyzn (36%) i dwa razy mniejszego odsetka kobiet (18%) stanowią one w pracy zawodowej kategorię uprzywilejowaną ze względu na płeć (tab. 2).

Tabela 2

w procentach

Grupy respondentów	Kobiety są traktowane przez zwierzchników:				Liczba osób
	bardziej ulgowo niż mężczyźni	tak samo	mniej ulgowo niż mężczyźni	Trudno powiedzieć	
Mężczyźni	36	48	6	10	448
Kobiety	18	64	9	9	488
Ogółem	26	56	8	10	936

Szef czy szefowa?

Kobiety stanowią w Polsce blisko połowę ogółu zatrudnionych i, jak wynika z naszego sondażu, ich pracę zawodową w porównaniu z pracą zawodową mężczyzn ocenia się pozytywnie. Jednocześnie wiadomo, że tylko niewiele spośród nich zajmuje kierownicze stanowiska. Jak wobec tego oceniane są panie w roli szefów?

W pierwszej kolejności zapytaliśmy respondentów o ich preferencje dotyczące płci szefa.

Tabela 3

w procentach

Byłem(am) podwładnym(a) kobiety	Wolę szefa			Liczba osób
	kobietę	mężczyznę	jest mi to obojętne	
Tak	17	45	38	436
Nie	9	58	33	488
Ogółem	13	51	36	924

Wydaje się, że respondenci ulegają stereotypowemu przekonaniu o braku umiejętności kierowniczych kobiet i sądzą, że pewne stanowiska (role) powinny być zarezerwowane raczej dla mężczyzn. Tendencja ta występuje zwłaszcza u osób, które w toku kariery zawodowej nigdy nie podlegały szefowi kobiecie. Prezentują one dość wyrazisty typ preferencji (w większości wybierają mężczyzn), nie wynikający z osobistych doświadczeń. Co ciekawe i charakterystyczne - bez względu na płeć występuje prawie całkowita zgodność opinii (zob. tabele aneksowe).

Na preferencje w tej sprawie może mieć wpływ osobiste doświadczenie, dlatego spośród naszych respondentów wybraliśmy osoby, które miały styczność zarówno z szefem kobietą, jak i z szefem mężczyzną. Zapytaliśmy je o ocenę tej współpracy, a następnie zbadaliśmy, w jakim stopniu modyfikuje ona wspomniany stereotyp.

Tabela 4

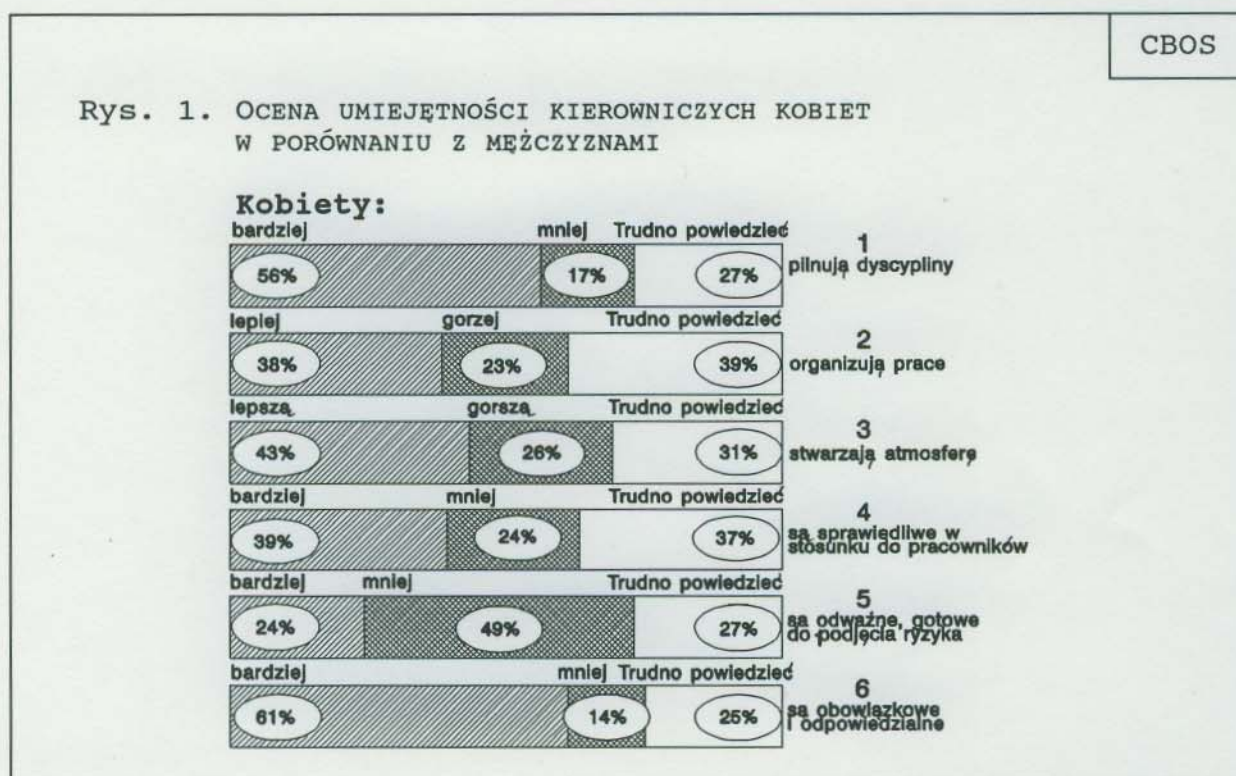
w procentach

Z kim lepiej układała się Panu(i) współpraca?	Wolę szefa			Liczba osób
	kobietę	mężczyznę	jest mi to obojętne	
Lepiej z szefem mężczyzną	8	76	16	146
W zasadzie tak samo	18	25	63	148
Lepiej z szefem kobietą	40	26	34	58
Ogółem	15	46	39	352

Dopiero wśród osób mających pozytywne doświadczenia ze współpracy z przełożonym kobietą wyraźnie wzrasta akceptacja kobiet w roli szefów. Mimo wszystko jednak w tej kategorii respondentów kobiety nie są preferowane w takim stopniu, w jakim preferowani są mężczyźni w kategorii respondentów deklarujących odmienny typ doświadczeń. Co ciekawe, choć trudne do wyjaśnienia na podstawie danych, którymi dysponujemy: dezaprobatą kobiet przełożonych wzrasta wraz ze wzrostem wykształcenia i pozycji zawodowej respondentów (zob. tabele aneksowe).

Z kolei nasuwa się pytanie: czy preferowanie mężczyzn na stanowiska szefów wiąże się z wysoką oceną ich umiejętności kierowniczych oraz odpowiednio niższą oceną umiejętności kierowniczych kobiet?

W pytaniu zamkniętym, którego celem było zbadanie, pod jakim względem - zdaniem respondentów - kobiety sprawujące funkcje kierownicze są gorsze, a pod jakim lepsze niż mężczyźni, wyróżniono kilka komponentów ról kierowniczych, a mianowicie: 1) umiejętność utrzymywania dyscypliny wśród pracowników, 2) umiejętność organizowania pracy, 3) stwarzanie dobrej atmosfery w miejscu pracy, 4) sprawiedliwość w stosunku do pracowników, 5) odwaga, gotowość do podjęcia ryzyka, 6) obowiązkowość i odpowiedzialność.

Stosunkowo najkorzystniej dla kobiet kształtują się oceny w przypadku komponentów o numerach 1 i 6 (odpowiednio 56% i 61%). Jednak niemal pod każdym względem kobiety są oceniane wyżej niż mężczyźni. Wyjątek dotyczy składnika roli kierowniczej, który nazwaliśmy "odwagą, gotowością do podjęcia ryzyka". Blisko 50% respondentów w stosunku do 24% uważa, że kobiety odznaczają się tą zaletą w stopniu mniejszym niż mężczyźni.

Wyobrażenia respondentów o kobietach na stanowiskach kierowniczych wydają się niespójne. Zachodzi co prawda związek między oceną umiejętności kierowniczych pań a preferencjami co do płci szefa, ale w żadnym przypadku nie są to zależności zmieniające ogólny obraz sytuacji.

Poprosiliśmy także ankietowanych, aby określili, który z wymienionych niżej powodów skłania, ich zdaniem, kobiety do sięgania po eksponowane, kierownicze stanowiska.

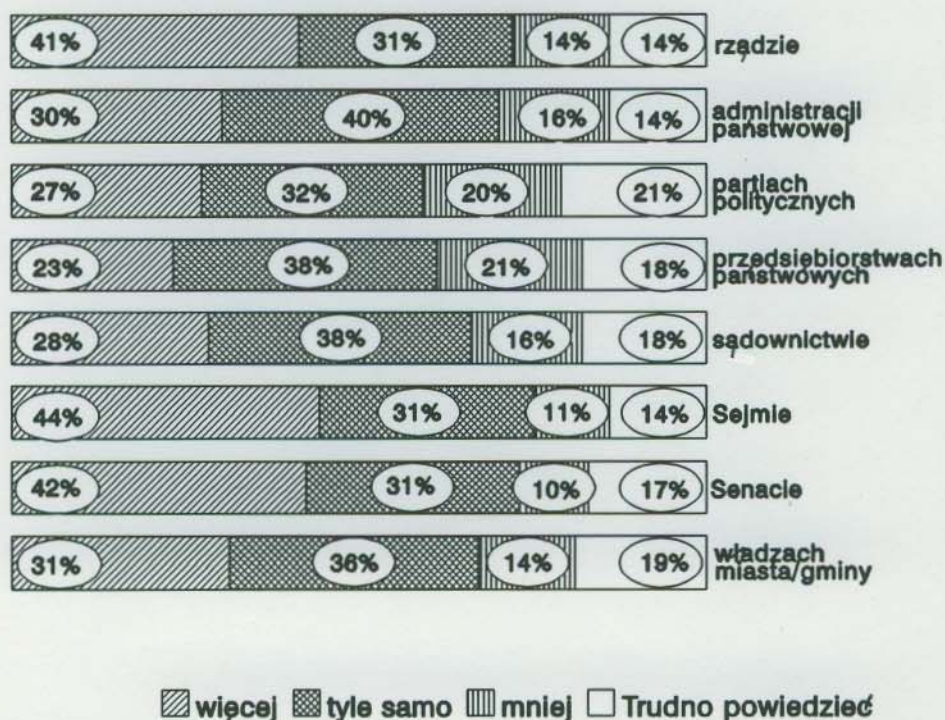
Respondenci uważają, że kobiety:

◆ chcą pokazać, że też potrafią osiągnąć sukces i nie są w tym gorsze od mężczyzn	52%
◆ chcą zarobić jak najwięcej pieniędzy	13%
◆ są bardzo zainteresowane swoją pracą zawodową	12%
◆ chcą mieć wpływ na sprawy w ich miejscu pracy	5%
◆ zastępują w ten sposób brak szczęścia w życiu osobistym	5%
◆ chcą uciec od obowiązków rodzinnych	5%
Trudno powiedzieć	8%

Jak wynika z powyższego zestawienia, kobiety na stanowiskach kierowniczych ze względów ambicjonalnych starają się dorównać mężczyznom w osiągnięciu sukcesu zawodowego.

Z istniejącym uprzedzeniem do szefów płci żeńskiej wiąże się problem uczestnictwa kobiet w szeroko rozumianym życiu publicznym. Co sądzą respondenci o aktywnej obecności kobiet w instytucjach władzy i administracji różnego szczebla, w partiach politycznych, sądownictwie itd.? Czy proporcje między liczbą kobiet i liczbą mężczyzn w tych instytucjach są ich zdaniem właściwe?

Rys. 2. WIĘCEJ KOBIECZY MNIEJ NIŻ OBECNIE POWINNO ZAJMOWAĆ ODPOWIEDZIALNE STANOWISKA W(WE) :

Na opinie respondentów o udziale kobiet w życiu publicznym wywierają wpływ podstawowe zmienne socjodemograficzne. Bardziej tradycyjne poglądy ("powinno być mniej kobiet w...") prezentują osoby starsze, a także badani z niskim wykształceniem lub zamieszkujący małe miejscowości i wsie. Kobiety są przy tym bardziej profeministyczne niż mężczyźni. Ogólnie respondenci uważają, że więcej kobiet powinno być w rządzie, Sejmie i Senacie. Natomiast mniej chętnie panie są widziane na eksponowanych stanowiskach w partiach politycznych i przedsiębiorstwach przemysłowych. Od 30% do 40% respondentów uważa, że obecne proporcje kobiet i mężczyzn w wymienionych instytucjach są właściwe.

*

*

*

W podsumowaniu przypomnijmy, że praca zawodowa kobiet w porównaniu z pracą zawodową mężczyzn jest przez większość respondentów oceniana pozytywnie. Jednocześnie ankietowani (obojga płci) odnoszą się z pewną rezerwą do pań sprawujących funkcje kierownicze. Na stanowiskach tych preferują mężczyzn, pomimo pozytywnej oceny umiejętności kierowniczych kobiet. Opinię tę weryfikuje jednak - na korzyść płci pięknej - doświadczenie.

Za najważniejszy czynnik motywujący kobiety do obejmowania stanowisk szefów uznano chęć dorównania mężczyznom, a nie względy materialne.

Zapytani o udział kobiet w życiu publicznym naszego kraju respondenci wskazują na ich niedostateczną liczbę w rządzie, Sejmie i Senacie oraz na nadmiar kobiet na stanowiskach kierowniczych w partiach politycznych i przedsiębiorstwach przemysłowych.

A N E K S

Tabela 1. Czy w Pana(i) firmie, zakładzie pracy kobiety pracujące na mniej więcej równorzędnych stanowiskach z mężczyznami wykonują (wykonywały) swoją pracę:

(%)

	lepiej od mężczyzn	tak samo jak mężczyźni	gorzej od mężczyzn	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	60	10	14	937
Płeć					
Mężczyźni	8	58	17	16	448
Kobiety	24	61	3	11	489
Wiek					
do 24 lat	4	66	10	20	50
25-34	13	62	11	13	186
35-44	17	62	10	11	266
45-54	17	59	6	19	145
55-64	16	59	12	13	142
65 lat i więcej	24	52	11	12	147
Miejsce zamieszkania					
Wieś	11	62	16	12	315
Miasto do 20 tys.	20	62	4	15	117
od 21 do 100 tys.	16	57	11	16	190
101-500 tys.	20	61	7	12	192
501 tys. i więcej mieszk.	21	58	4	17	123
Region					
Północny	14	63	9	14	114
Zachodni	19	60	7	14	110
Środkowo-zachodni	20	57	7	16	151
Środkowy	20	60	8	13	146
Wschodni	14	60	14	11	90
Południowo-wschodni	12	59	11	18	150
Południowo-zachodni	15	62	14	10	175
Wykształcenie					
Podstawowe	16	53	14	17	345
Zasadnicze zawodowe	13	65	10	12	243
Średnie	18	64	7	12	274
Wyższe	24	63	4	9	75
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	20	71	2	7	59
Prac. umysł. niż. szczebla	22	61	8	10	92
Pracownicy fiz.- umysł.	24	62	11	4	55
Robotnicy wykwalifikowani	8	61	17	14	136
Robotnicy niewykwalifik.	12	58	15	15	60
Rolnicy	12	54	8	27	26
Prywatni przedsiębiorcy	6	71	3	21	34
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	20	57	9	14	320
Uczniowie i studenci	0	0	50	50	2
Bezrobotni	12	58	11	18	89
Gospodynie domowe i inni	19	63	5	14	59
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	16	54	15	15	87
500 tys. - 999 tys.	10	67	10	13	299
1000 tys. - 1499 tys.	20	57	10	13	270
1500 tys. - 1999 tys.	17	57	10	16	141
2000 tys. i powyżej	22	59	6	13	126
Ocena własnych war. mater.					
Złe	19	57	10	14	414
Średnie	14	64	10	13	414
Dobre	17	58	10	15	109
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	57	11	13	88
Raz w tygodniu	15	63	9	13	508
Kilka razy w roku	16	57	13	14	251
W ogóle nie uczestniczy	22	55	4	18	89
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	16	59	12	13	181
Zły kierunek	16	61	10	13	613
Trudno powiedzieć	17	58	8	17	142

Tabela 2. Czy kobiety pracujące w Pana(i) firmie, zakładzie pracy częściej czy rzadziej niż mężczyźni są przenoszone (były przenoszone) na wyższe stanowiska?

(%)

	Częściej niż mężczyźni	Równie często jak mężczyźni	Rzadziej niż mężczyźni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	29	42	19	931
Płeć					
Mężczyźni	7	30	43	21	446
Kobiety	14	28	41	17	485
Wiek					
do 24 lat	18	14	35	33	49
25-34	11	28	39	22	185
35-44	14	25	44	18	265
45-54	11	37	34	18	145
55-64	6	34	43	16	140
65 lat i więcej	5	29	51	14	146
Miejsce zamieszkania					
Wies	8	36	37	20	312
Miasto do 20 tys.	17	22	44	17	118
od 21 do 100 tys.	10	29	40	21	189
101-500 tys.	10	20	54	16	190
501 tys. i więcej mieszk.	14	30	39	17	122
Region					
Północny	10	22	47	22	111
Zachodni	8	35	41	16	110
Środkowozachodni	15	26	46	13	151
Środkowy	11	29	40	19	144
Wschodni	14	28	40	18	90
Południowo-wschodni	9	29	37	25	150
Południowo-zachodni	7	31	44	18	174
Wykształcenie					
Podstawowe	9	30	42	19	344
Zasadnicze zawodowe	13	29	36	22	242
Średnie	9	25	50	15	271
Wyższe	12	34	36	18	74
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	19	33	29	19	58
Prac.umysł.niż.szczebla	13	24	52	11	92
Pracownicy fiz.- umysł.	15	26	35	24	54
Robotnicy wykwalifikowani	12	26	39	24	136
Robotnicy niewykwalifik.	11	30	28	31	61
Rolnicy	8	36	28	28	25
Prywatni przedsiębiorcy	0	35	44	21	34
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	7	32	47	14	318
Uczniowie i studenci	50	0	0	50	2
Bezrobotni	16	19	42	24	89
Gospodynie domowe i inni	7	30	49	14	57
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	13	30	37	21	87
500 tys. - 999 tys.	11	25	42	22	296
1000 tys. - 1499 tys.	10	34	41	15	268
1500 tys. - 1999 tys.	9	27	46	18	141
2000 tys. i powyżej	11	29	42	18	125
Ocena własnych war. mater.					
Złe	11	25	44	19	412
Średnie	10	33	39	18	411
Dobre	8	27	46	19	108
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	5	35	40	20	88
Raz w tygodniu	12	29	41	19	505
Kilka razy w roku	11	27	45	17	249
W ogóle nie uczestniczy	6	28	43	23	88
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	11	22	47	20	181
Zły kierunek	10	29	42	18	609
Trudno powiedzieć	11	34	36	18	141

Tabela 3. Czy kobiety pracujące w Pana(i) firmie, zakładzie pracy zarabiają (zarabiały) więcej czy mniej niż mężczyźni?

(%)

	Więcej niż mężczyźni	Mniej więcej tyle samo co mężczyźni	Mniej niż mężczyźni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	46	38	11	934
Płeć					
Mężczyźni	6	43	39	12	447
Kobiety	5	48	37	9	487
Wiek					
do 24 lat	4	45	35	16	49
25-34	6	48	34	12	185
35-44	7	42	43	7	267
45-54	5	49	37	9	146
55-64	4	44	39	12	140
65 lat i więcej	5	49	34	13	146
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	50	35	10	313
Miasto do 20 tys.	8	37	42	13	119
od 21 do 100 tys.	5	53	32	9	189
101-500 tys.	5	39	46	11	190
501 tys. i więcej mieszk.	8	44	36	12	123
Region					
Północny	4	42	39	15	113
Zachodni	5	49	38	8	110
Środkowo-zachodni	6	45	40	9	152
Środkowy	5	46	38	11	145
Wschodni	16	41	38	6	90
Południowo-wschodni	4	49	34	13	150
Południowo-zachodni	5	46	38	11	173
Wykształcenie					
Podstawowe	7	41	38	15	344
Zasadnicze zawodowe	5	45	41	9	241
Średnie	4	50	38	7	274
Wyższe	8	57	25	9	75
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	5	67	21	7	58
Prac.umysł.niż.szczebła	8	53	35	4	92
Pracownicy fiz.- umysł.	7	48	39	6	54
Robotnicy wykwalifikowani	8	40	43	9	137
Robotnicy niewykwalifik.	11	44	31	13	61
Rolnicy	4	42	35	19	26
Prywatni przedsiębiorcy	0	56	35	9	34
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	3	45	39	13	318
Uczniowie i studenci	0	0	50	50	2
Bezrobotni	8	34	45	13	89
Gospodynie domowe i inni	5	45	40	10	58
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	9	46	34	10	87
500 tys. - 999 tys.	5	42	42	11	297
1000 tys. - 1499 tys.	7	49	36	9	270
1500 tys. - 1999 tys.	5	41	43	11	140
2000 tys. i powyżej	4	55	29	12	126
Ocena własnych war. mater.					
Złe	6	43	38	12	413
Średnie	6	50	36	8	412
Dobre	5	39	42	14	109
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	1	53	33	13	87
Raz w tygodniu	6	48	37	9	507
Kilka razy w roku	8	42	41	10	250
W ogóle nie uczestniczy	2	42	37	19	89
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	5	45	40	10	181
Zły kierunek	5	47	38	10	611
Trudno powiedzieć	9	43	35	13	141

Tabela 4. Czy kobiety pracujące w Pana(i) firmie, zakładzie pracy są (były) traktowane przez zwierzchników bardziej czy mniej ulgowo niż mężczyźni? (%)

	Bardziej ulgowo niż mężczyźni	Tak samo jak mężczyźni	Mniej ulgowo niż mężczyźni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	56	8	10	936
Płeć					
Mężczyźni	36	48	6	10	448
Kobiety	18	64	9	9	488
Wiek					
do 24 lat	18	54	10	18	50
25-34	24	60	7	9	185
35-44	26	56	9	9	267
45-54	27	57	5	10	146
55-64	30	52	9	9	141
65 lat i więcej	29	55	6	10	146
Miejsce zamieszkania					
Wieś	30	52	6	12	313
Miasto do 20 tys.	27	58	8	8	120
od 21 do 100 tys.	24	59	7	10	189
101-500 tys.	25	55	11	8	191
501 tys. i więcej mieszk.	24	61	7	7	123
Region					
Północny	22	58	7	12	113
Zachodni	24	64	6	6	110
Środkowozachodni	32	54	5	9	152
Środkowy	29	55	8	8	146
Wschodni	30	59	9	2	90
Południowo-wschodni	25	52	5	18	150
Południowo-zachodni	24	55	13	9	174
Wykształcenie					
Podstawowe	30	50	7	13	344
Zasadnicze zawodowe	28	56	6	11	242
Średnie	23	63	8	6	275
Wyższe	20	61	15	4	75
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	16	76	7	2	58
Prac. umysł. niż. szczebla	18	68	10	3	92
Pracownicy fiz.- umysł.	33	56	5	5	55
Robotnicy wykwalifikowani	26	54	7	12	137
Robotnicy niewykwalifik.	30	52	7	11	61
Rolnicy	35	46	4	15	26
Prywatni przedsiębiorcy	18	68	6	9	34
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	30	54	7	9	318
Uczniowie i studenci	33	0	33	33	3
Bezrobotni	22	52	11	15	89
Gospodynie domowe i inni	33	47	7	14	58
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	33	49	6	11	87
500 tys. - 999 tys.	25	55	8	11	297
1000 tys. - 1499 tys.	24	61	6	9	270
1500 tys. - 1999 tys.	32	50	10	8	142
2000 tys. i powyżej	22	63	8	7	126
Ocena własnych war. mater.					
Złe	25	54	9	12	413
Średnie	27	59	6	8	414
Dobre	28	56	9	7	109
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	26	53	9	11	88
Raz w tygodniu	24	59	7	10	507
Kilka razy w roku	32	54	8	6	250
W ogóle nie uczestniczy	28	46	10	17	90
Ocena kier. roz. syt. w kraju					
Dobry kierunek	26	59	8	8	182
Zły kierunek	27	56	8	9	612
Trudno powiedzieć	27	55	4	14	141

Tabela 5. Czy Pan(i) osobiście wolał(a)by mieć w pracy szefa - kobietę czy też szefa - mężczyznę?

(%)

	Kobietę	Mężczyznę	Wszystko jedno	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	47	34	6	1179
Płeć					
Mężczyźni	11	48	36	4	541
Kobiety	14	46	33	7	638
Wiek					
do 24 lat	12	45	40	3	92
25-34	12	48	37	3	208
35-44	14	54	30	2	292
45-54	11	49	35	5	171
55-64	11	46	39	4	179
65 lat i więcej	14	39	31	16	236
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	43	35	9	487
Miasto do 20 tys.	18	47	32	2	130
od 21 do 100 tys.	12	52	32	4	213
101-500 tys.	10	50	37	3	214
501 tys.i więcej mieszk.	11	53	33	3	135
Region					
Północny	9	52	35	4	138
Zachodni	13	46	33	7	135
Środkowozachodni	11	50	36	4	194
Środkowy	14	45	30	12	198
Wschodni	15	46	33	6	131
Południowo-wschodni	11	49	33	6	192
Południowo-zachodni	15	44	40	2	190
Wykształcenie					
Podstawowe	16	41	32	10	517
Zasadnicze zawodowe	12	47	39	3	283
Średnie	10	54	35	1	303
Wyższe	3	63	30	4	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	7	62	30	2	60
Prac.umysł.niż.szczebła	10	63	27	0	93
Pracownicy fiz.- umysł.	22	44	33	2	55
Robotnicy wykwalifikowani	12	49	35	3	144
Robotnicy niewykwalifik.	11	47	39	3	62
Rolnicy	10	48	36	6	83
Prywatni przedsiębiorcy	11	49	40	0	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	12	42	35	11	432
Uczniowie i studenci	16	37	42	5	19
Bezrobotni	16	47	34	3	104
Gospodynie domowe i inni	18	47	33	2	85
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	19	40	36	6	129
500 tys. - 999 tys.	13	48	32	7	409
1000 tys. - 1499 tys.	12	46	36	6	322
1500 tys. - 1999 tys.	10	52	34	4	161
2000 tys. i powyżej	9	50	37	4	140
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	46	33	8	555
Średnie	13	45	38	4	497
Dobre	8	61	27	4	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	35	40	11	115
Raz w tygodniu	15	47	34	5	653
Kilka razy w roku	8	51	35	6	308
W ogóle nie uczestniczy	11	54	28	7	102
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	13	49	34	4	223
Zły kierunek	13	47	35	5	764
Trudno powiedzieć	10	46	34	10	191

Tabela 6. Czy kiedykolwiek był(a) Pan(i) podwładnym(ną) szefa kobiety?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	47	53	948
Płeć			
Mężczyźni	27	73	458
Kobiety	66	34	490
Wiek			
do 24 lat	40	60	52
25-34	49	51	191
35-44	48	52	269
45-54	56	44	147
55-64	43	57	144
65 lat i więcej	38	62	144
Miejsce zamieszkania			
Wieś	41	59	309
Miasto do 20 tys.	45	55	119
od 21 do 100 tys.	53	47	196
101-500 tys.	46	54	196
501 tys. i więcej mieszk.	55	45	128
Region			
Północny	46	54	114
Zachodni	50	50	115
Środkowo-zachodni	38	62	155
Środkowy	52	48	149
Wschodni	46	54	89
Południowo-wschodni	42	58	150
Południowo-zachodni	54	46	175
Wykształcenie			
Podstawowe	39	61	346
Zasadnicze zawodowe	45	55	249
Średnie	57	43	277
Wyższe	53	47	76
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	68	32	60
Prac.umysł.niż.szczebła	70	30	92
Pracownicy fiz.- umysł.	60	40	55
Robotnicy wykwalifikowani	42	58	144
Robotnicy niewykwalifik.	33	67	61
Rolnicy	46	54	24
Prywatni przedsiębiorcy	38	62	34
Bierni zawodowo			
Renciści i emeryci	41	59	323
Uczniowie i studenci	0	100	3
Bezrobotni	42	58	92
Gospodynie domowe i inni	55	45	55
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 500 tys.zł	37	63	89
500 tys. - 999 tys.	46	54	301
1000 tys. - 1499 tys.	49	51	275
1500 tys. - 1999 tys.	50	50	143
2000 tys. i powyżej	53	47	126
Ocena własnych war. mater.			
Złe	45	55	418
Średnie	52	48	420
Dobre	35	65	110
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	59	41	86
Raz w tygodniu	49	51	512
Kilka razy w roku	41	59	259
W ogóle nie uczestniczy	41	59	90
Ocena kier.rozw.syt.w kraju			
Dobry kierunek	46	54	178
Zły kierunek	45	55	623
Trudno powiedzieć	55	45	146

Tabela 7. Czy kiedykolwiek był(a) Pan(i) podwładnym(ną) szefa mężczyzny?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	91	9	946
Płeć			
Mężczyźni	96	4	456
Kobiety	86	14	490
Wiek			
do 24 lat	90	10	52
25-34	84	16	192
35-44	94	6	266
45-54	90	10	147
55-64	94	6	144
65 lat i więcej	92	8	144
Miejsce zamieszkania			
Wieś	92	8	310
Miasto do 20 tys.	95	5	119
od 21 do 100 tys.	90	10	196
101-500 tys.	89	11	194
501 tys. i więcej mieszk.	89	11	127
Region			
Północny	90	10	115
Zachodni	94	6	115
Środkowo-zachodni	94	6	154
Środkowy	92	8	148
Wschodni	87	13	89
Południowo-wschodni	91	9	150
Południowo-zachodni	87	13	174
Wykształcenie			
Podstawowe	90	10	346
Zasadnicze zawodowe	92	8	247
Średnie	89	11	277
Wyższe	96	4	76
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	95	5	60
Prac.umysł.niż.szczebla	90	10	93
Pracownicy fiz.- umysł.	85	15	55
Robotnicy wykwalifikowani	96	4	141
Robotnicy niewykwalifik.	90	10	61
Rolnicy	92	8	24
Prywatni przedsiębiorcy	82	18	34
Bierni zawodowo			
Rencisci i emeryci	91	9	323
Uczniowie i studenci	67	33	3
Bezrobotni	90	10	92
Gospodynie domowe i inni	85	15	55
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 500 tys.zł	88	12	89
500 tys. - 999 tys.	91	9	301
1000 tys. - 1499 tys.	89	11	275
1500 tys. - 1999 tys.	93	7	142
2000 tys. i powyżej	93	7	125
Ocena własnych war. mater.			
Złe	92	8	417
Średnie	89	11	418
Dobre	94	6	111
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	85	15	86
Raz w tygodniu	90	10	511
Kilka razy w roku	95	5	259
W ogóle nie uczestniczy	89	11	89
Ocena kier.rozw.syt.w kraju			
Dobry kierunek	89	11	178
Zły kierunek	91	9	622
Trudno powiedzieć	92	8	145

Tabela 8. Z kim lepiej układa się Panu(i) współpraca?
 1 - Lepiej z szefem - mężczyzną niż z szefem kobietą
 2 - W zasadzie tak samo
 3 - Lepiej z szefem - kobietą niż z szefem mężczyzną

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	40	41	16	4	370
Płeć					
Mężczyźni	33	42	22	3	109
Kobiety	43	41	13	4	261
Wiek					
do 24 lat	35	41	18	6	17
25-34	41	41	13	4	68
35-44	50	34	14	2	111
45-54	37	41	14	7	70
55-64	29	54	16	2	56
65 lat i więcej	31	42	25	2	48
Miejsce zamieszkania					
Wieś	40	45	12	3	108
Miasto do 20 tys.	35	46	19	0	48
od 21 do 100 tys.	38	32	24	6	84
101-500 tys.	42	40	14	4	73
501 tys. i więcej mieszk.	42	44	11	4	57
Region					
Północny	58	37	5	0	43
Zachodni	41	45	14	0	51
Środkowozachodni	40	29	25	6	52
Środkowy	30	48	17	5	66
Wschodni	40	40	13	7	30
Południowo-wschodni	35	44	15	6	52
Południowo-zachodni	39	41	17	3	76
Wykształcenie					
Podstawowe	32	43	23	3	110
Zasadnicze zawodowe	42	38	17	3	95
Średnie	41	45	10	5	128
Wyższe	54	32	11	3	37
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	47	34	13	5	38
Prac.umysł.niż.szczębla	48	41	9	2	56
Pracownicy fiz.- umysł.	31	42	12	15	26
Robotnicy wykwalifikowani	42	40	17	2	53
Robotnicy niewykwalifik.	43	50	7	0	14
Rolnicy	33	22	44	0	9
Prywatni przedsiębiorcy	13	75	13	0	8
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	30	47	19	4	110
Bezrobotni	53	30	13	3	30
Gospodynie domowe i inni	50	29	21	0	24
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	43	30	17	9	23
500 tys. - 999 tys.	41	40	15	4	113
1000 tys. - 1499 tys.	30	47	20	3	112
1500 tys. - 1999 tys.	48	37	11	3	62
2000 tys. i powyżej	47	38	14	2	58
Ocena własnych war. mater.					
Złe	40	35	19	6	162
Średnie	37	49	13	2	177
Dobre	58	29	13	0	31
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	29	49	17	5	41
Raz w tygodniu	42	39	16	3	208
Kilka razy w roku	39	48	10	3	92
W ogóle nie uczestniczy	43	21	29	7	28
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	48	38	14	0	66
Zły kierunek	39	41	15	4	235
Trudno powiedzieć	34	43	19	4	68

Tabela 9. Dlaczego, Pana(i) zdaniem, niektórym kobietom zależy na tym, aby zajmować kierownicze, odpowiedzialne stanowiska?
 Czy, przede wszystkim dlatego, że:
 1 - są bardzo zainteresowane swoją pracą zawodową,
 2 - zastępują w ten sposób brak szczęścia w życiu osobistym,
 3 - chcą uciec od obowiązków rodzinnych,
 4 - chcą zarobić jak najwięcej pieniędzy,
 5 - chcą mieć wpływ na sprawy w ich miejscu pracy,
 6 - chcą pokazać, że kobieta też potrafi osiągnąć sukces w życiu zawodowym,
 nie jest w tym gorsza od mężczyzny

(%)

	1	2	3	4	5	6	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	5	5	13	5	52	8	1187
Płeć								
Mężczyźni	11	5	7	15	3	52	8	543
Kobiety	12	5	3	12	7	52	9	644
Wiek								
do 24 lat	11	6	4	10	4	59	6	94
25-34	14	6	3	13	6	51	6	208
35-44	12	4	4	14	6	54	5	292
45-54	13	6	6	13	6	50	5	171
55-64	8	3	6	14	4	59	6	180
65 lat i więcej	11	5	5	12	4	44	20	241
Miejsce zamieszkania								
Wieś	11	4	5	16	4	50	10	492
Miasto do 20 tys.	9	8	8	8	3	56	8	131
od 21 do 100 tys.	13	4	4	11	6	54	8	214
101-500 tys.	12	6	4	11	7	56	5	215
501 tys. i więcej mieszk.	14	4	3	16	7	46	10	135
Region								
Północny	10	2	4	12	3	62	7	138
Zachodni	9	9	4	10	4	59	4	135
Środkowozachodni	12	3	3	15	5	56	7	194
Środkowy	13	6	4	12	11	45	11	199
Wschodni	13	3	3	17	4	49	12	133
Południowo-wschodni	6	4	6	18	2	53	11	195
Południowo-zachodni	18	7	8	9	7	45	7	192
Wykształcenie								
Podstawowe	10	5	5	15	3	51	11	523
Zasadnicze zawodowe	12	4	5	12	6	56	6	283
Średnie	12	6	5	12	7	52	5	305
Wyższe	20	7	1	11	8	42	12	76
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	20	8	2	13	8	38	10	60
Prac. umysł. niż. szczebla	17	4	6	15	9	44	4	93
Pracownicy fiz. - umysł.	20	2	4	5	2	60	7	55
Robotnicy wykwalifikowani	12	4	6	15	4	56	3	144
Robotnicy niewykwalifik.	10	8	5	24	3	47	3	62
Rolnicy	10	2	8	18	7	49	5	83
Prywatni przedsiębiorcy	11	3	3	14	6	54	9	35
Bierni zawodowo								
Renciści i emeryci	9	4	5	12	4	51	14	437
Uczniowie i studenci	10	5	0	5	5	65	10	20
Bezrobotni	5	6	5	12	7	63	3	105
Gospodynie domowe i inni	17	8	0	12	7	50	6	86
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 500 tys. zł	11	4	5	18	5	54	4	131
500 tys. - 999 tys.	10	5	5	14	6	50	11	412
1000 tys. - 1499 tys.	10	4	7	11	4	57	7	323
1500 tys. - 1999 tys.	11	7	4	11	4	54	9	162
2000 tys. i powyżej	21	6	1	13	9	42	7	141
Ocena własnych war. mater.								
Złe	10	5	5	13	6	53	8	557
Średnie	13	4	3	13	4	54	8	502
Dobre	16	8	9	14	5	39	9	127
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	20	6	10	9	4	39	11	116
Raz w tygodniu	10	4	4	14	5	56	7	656
Kilka razy w roku	12	6	5	13	5	50	9	311
W ogóle nie uczestniczy	10	4	5	16	7	47	13	103
Ocena kier.rozw.syt.w kraju								
Dobry kierunek	16	5	6	11	6	47	9	225
Zły kierunek	10	5	5	14	6	53	7	769
Trudno powiedzieć	11	5	4	12	3	52	13	192